

slušně frekvence, který je posluchač schopn zaznamenat. Horní mez slyšitel-
nosti je tvořena tzv. prahem bolesti. Zvuky silnější mohou poškodit sluch.
Pro **vnímání řeči** je tedy důležitá schopnost lidského sluchu rozlišovat zvu-
kově podněty různé **hlasitosti** (jednotkou hlasitosti je jeden fon² – Ph), **výšky**
(počet kmitů za sekundu; jednotkou je 1 Hz) a **různého trvání** (milisekundy).

⁵ K jinému pojetí termínu *fon* viz Černák (1997).

3.

FONETICKÁ TRANSKRIPCE

k tomu, aby zvuková stránka lidské řeči mohla být co nejvěrněji zachycena
graficky, slouží tzv. **fonetická transkripce** (*transcritção fonética*). Jde o tako-
vý způsob přepisu, kde též hlásce odpovídá vždy jedna a tatáž grafická značka
a též značce odpovídá vždy jediná hláska. Fonetická transkripce je uva-
žena v hranatých závorkách []. Největšího uplatnění dosáhla transkripce zave-
dená (v roce 1886) **Mezinárodní fonetickou asociací** (*Association Phonétique*
Internationale – A. P. I.).⁶ Obsahuje zvláštní značky pro hlásky, které nemají
jednoduché značení v latinské abecedě. Zavádí rovněž prostředky pro zachy-
cení i dalších jevů; např. krátká pauza v souvislém textu je znázorněna jednou
vláslou čarou (i), kdežto pauza dlouhá dvěma paralelními svíslými čarami (ii).
Tento systém přepisu je průběžně doplňován a zprěšňován. Jeho poslední ofi-
ciální verze pochází z 90. let 20. století. Vedle fonetické transkripce existuje
i **transkripce fonologická** (*transcritção fonológica*), znázorněna v síkmych zá-
vorkách //. Z definice fonému vyplývá, že se v tomto případě klade důraz na ta-
kové zachycení zvukových prvků, které odpovídá jejich funkčnímu uplatnění.
Od transkripce se liší tzv. **transliterace**, což je převod z jedné grafické sou-
stavy do soustavy jiné, např. z abůky do latinky. Výslovnost tu je méně dů-
ležitá, avšak je nutno dbát na to, aby těmž původnímu písmenu odpovídalo
v druhé soustavě vždy totéž písmeno nebo skupina písmen.
Následující soubor grafických značek použitých k zachycení zvukové po-
doby jednotlivých hlásek vychází z transkripce vytvořené Mezinárodní fone-
tikou asociací. Soubor byl doplněn o některé další prvky tak, aby co nejvěr-
něji posloužil k zápisu zvukové stránky současně evropské portugalského
Vzhledem k tomu, že systém mezinárodní fonetické transkripce není zcela jednoduchý, užívají
autoři učebnic cizích jazyků určených pro širokou veřejnost transkripce založené na abecedě vycho-
zené z alfo jazyka (viz např. české učebnice francouzštiny a portugalského).